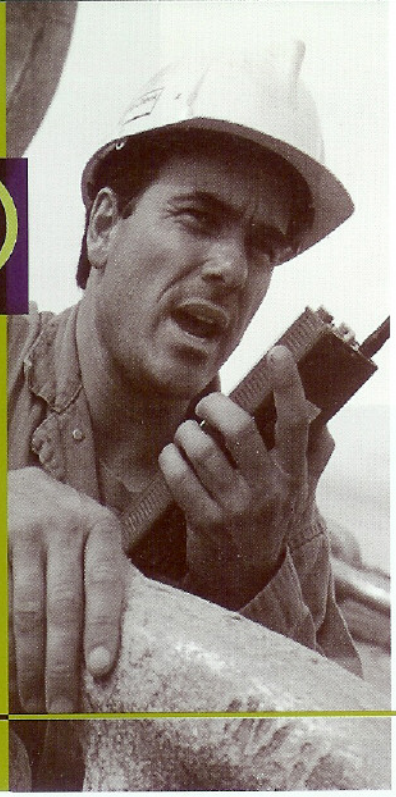

Luis in de pels of spin in

Wie is de baas als de nood aan de man komt. Moet de BHV'er klakkeloos de bevelen van de brandweer overnemen, of kent deze autoriteit beperkingen? De samenwerking tussen beide partijen verloopt niet altijd soepel. Om de eenvoudige reden dat ze niet goed weten wat ze van elkaar mogen verwachten.

HARRIE SCHOONUS

Als een bedrijf wordt getroffen door een noodsituatie, dan komen de bedrijfshulpverleners en externe hulpdiensten in actie. De bedrijfshulpverleningsorganisatie start de hulpverlening en deze draait op volle toeren als de externe hulpdiensten arriveren. Vanaf dat moment moet er worden samengewerkt!
Maar die samenwerking is niet altijd gemakkelijk, ook niet met een van de belangrijkste spelers bij de bestrijding van een noodsituatie: de brandweer. Van bedrijfshulpverleners hoor je geluiden als: 'Als de brandweer is gearriveerd worden we aan de kant gezet'. Is er wel sprake van samenwerking?
De brandweer vraagt zich ondertussen af wat hij van de bedrijfshulpverleners kan verwachten. Hoe zijn de verhoudingen en wat is de behoefte aan ondersteuning?

Wat kan de brandweer verwachten van de bedrijfshulpverleners? De vraag is niet gemakkelijk te beantwoorden want de bedrijfshulpverleningsorganisaties binnen de verschillende bedrijven en instellingen verschillen sterk van elkaar. Dit geldt voor omvang, beschikbare middelen en opleidingsniveau.
Als de brandweer onbekend is met een bedrijf en ook niet weet hoe de bedrijfshulpverlening is georganiseerd, dan moet hij ervan uitgaan dat alleen het minimaal vereiste is geregeld, zoals ontruiming, eerstehulpverlening en initiële informatievoorziening over de noodsituatie.

Een ander probleem is de hiërarchie. Bij aankomst neemt de brandweer de leiding over, maar er is geen formele bevelstructuur tussen de leidinggevende brandweerfunctionaris en de bedrijfshulpverleners. De autoriteit van de brandweer over de bedrijfshulpverleners heeft dus zijn beperkingen. Er kan bijvoorbeeld niet worden geëist dat de bedrijfshulpverleners een bepaalde inzet uitvoeren die zij, bijvoorbeeld door een andere kijk op de situatie, te risicovol vinden.
Dit legt beperkingen op aan de operationele inzet van de bedrijfshulpverleners. Die inzet is alleen mogelijk als de veiligheid is gewaarborgd. Bovendien moet het inschakelen van BHV'ers voordelen bieden boven de inzet van eigen personeel.
Die voordelen kunnen bijvoorbeeld zijn dat de BHV'ers de locatie, de gebouwen en de daar aanwezige risico`s kennen. Ook zijn ze in staat de aanwezige installaties te bedienen.
Daar tegenover staat dat de brandweer van de mensen weet hoe goed ze zijn getraind en opgeleid. Bovendien zijn de procedures bekend en wordt er onderling dezelfde terminologie gebruikt. De inzet van de bedrijfshulpverleners zal dan ook eerder geschieden in de periferie. Er zal bijvoorbeeld niet zo snel besloten worden om bedrijfshulpverleners met ademlucht een brandend gebouw in te sturen. Dit wil echter niet zeggen dat het niet kan. De lokale situatie is hierin bepalend.

Aan welke ondersteuning door de BHV is er behoefte? In de meeste gevallen beschikt de brandweer bij aankomst over een minimale hoeveelheid informatie over de noodsituatie en het bedrijf. Alle informatie is dus welkom: over de noodsituatie, het bedrijf en over de bedrijfshulpverlening. Die gegevens vormen de basis voor eventuele samenwerking op andere gebieden.

Bij aankomst verwacht de brandweer in ieder geval dat zij wordt opgevangen en naar de plaats van het incident wordt begeleid om daar te worden ingelicht over de noodsituatie: aard, omvang, slachtoffers, enzovoort.
Maar dat is niet voldoende. Meestal beschikt de brandweer maar over beperkte informatie over het bedrijf. De BHV moet die gegevens dan ook beschikbaar hebben.

Relevante informatie is bijvoorbeeld:

- Een plattegrond van het gebouw.
- Een plattegrond van de directe omgeving.
- De locatie van blusinstallaties.
- Afsluiters in leidingen (gas, water, enzovoort).
- De aanwezigheid van gevaarlijke stoffen.
- De locatie van potentieel gevaarlijke installaties.

Een bepaalde installatie kan belangrijker of waardevoller zijn dan een gebouw. Het is belangrijk de brandweer hiervan op de hoogte brengen. Als het mogelijk is, zal die zijn inzet hierop afstemmen.

het web?

Om een overdosis aan informatie te voorkomen dient de informatie gestructureerd en weloverwogen te worden gecommuniceerd.

Een andere vraag is hoe de informatieoverdracht geregeld is buiten de openingstijden van het bedrijf, als er niemand aanwezig is. Er is dan wel geen gevaar voor direct persoonlijk letsel van aanwezigen. Maar ook tijdens een noodsituatie buiten openingstijden blijft de behoefte aan informatie over eventuele risico`s of de uitsluiting hiervan aanwezig. Dit vergt reeds in de voorbereidingsfase de nodige aandacht. Een deel van de informatie kan bijvoorbeeld worden vastgelegd in een informatiemap voor externe hulpdiensten.

Beperk de informatie in dit document tot informatie die echt relevant is voor de hulpdiensten. Neem als voorbeeld de blusinstallaties. Het is verleidelijk om de plaats hiervan aan te geven. Maar is dit interessante informatie voor de brandweer tijdens een noodsituatie? Ik denk het niet, maar andere zaken zijn wél interessant:

- de plaats van de brandmeldcentrale,
- de locatie van sprinklerinstallaties,
- de plaats van hydranten,
- de bestendigheid van muren en constructies tegen branddoorslag en brandoverslag, enzovoort.

Ook een BHV'er heeft informatie nodig. Met wie krijgt hij bijvoorbeeld te maken? Hoe zijn de externe hulpdiensten georganiseerd?

Vanuit het oogpunt van informatie-uitwisseling is het bevorderlijk als de BHV-er enige kennis heeft van de wijze waarop de externe hulpverlening is georganiseerd en de begrippen en terminologieën die worden gebruikt. Op dit moment vinden op dit terrein veranderingen plaats en wordt in steeds meer regio's de GRIP procedure ingevoerd, waarbij GRIP staat voor: Gecoördineerde Regionale Incidentenbestrijdings Procedure. Hierin is vastgelegd hoe de alarmering en opschaling van de rampenbestrijdingsorganisatie in de regio plaats vindt. Deze procedure is ingedeeld in vier fases (vijf indien GRIP 0 wordt meegerekend) namelijk:

GRIP 0: Routine. De hulpdiensten werken volgens normale bedrijfsvoeringprocedures. Iedere organisatie werkt volgens de eigen procedures en richtlijnen. Er is sprake van monodisciplinair optreden. Afstemming vindt in onderling georganiseerd overleg plaats, ook wel motorkap overleg genoemd. Deze fase valt eigenlijk buiten de GRIP procedure.

GRIP 1: Op dit niveau in de GRIP procedure wordt voor de aansturing van de hulpdiensten ter plaatse het Coördinatieteam Plaats Incident (CTPI) ingesteld. Dit is een collegiaal overleg tussen de leidinggevenden van de hulpdiensten. Daarnaast worden functionarissen in de lijn geïnformeerd. Er vindt afstemming op operationeel niveau plaats en de functionarissen in de lijn scheppen de voorwaarden op het tactisch niveau (beschikbaar stellen van mensen en middelen).

GRIP 2: In deze fase wordt het Regionaal Operationeel Team (ROT) ingesteld en bemand met de kernbezetting. In de meeste gevallen zal de burgemeester worden geïnformeerd. Er vindt afstemming op tactisch niveau plaats.

GRIP 3: De rampenstaf wordt ingesteld. De rampenstaf bestaat uit het beleidsteam en het ROT met volledige bezetting. Het CTPI wordt omgevormd tot Commando Omgeving RampTerrein (CORT), waarbij de commandant van de brandweer de leiding heeft over het CORT. Er vindt nu afstemming plaats op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

GRIP 4: De noodsituatie is gemeenteoverschrijdend waardoor meerdere gemeentes betrokken zijn bij de bestrijding. Er wordt een regionaal beleidsteam ingesteld en één van de burgemeesters zal als coördinerend burgemeester optreden.

De verschillende fasen van de GRIP procedure zijn gekoppeld aan de uitstraling of reikwijdte van de noodsituatie:

GRIP 1: bronbestrijding.
GRIP 2: bron- en effectbestrijding.
GRIP 3: noodsituatie heeft gevolgen of effect op de bevolking.
GRIP 4: problemen zijn gemeentegrensoverschrijdend.

Aangezien niet iedere regio gelijk is, zijn er ook verschillen in de GRIP procedures. In de regio Rotterdam wordt bijvoorbeeld gewerkt met een Commando Plaats Incident (COPI) in plaats van het CTPI. Het CTPI is een collegiaal overleg terwijl er in Rotterdam voor gekozen is de leidinggevende brandweerfunctionaris het commando over het overleg te geven. In Rotterdam wordt ook niet gesproken over een beleidsteam maar een veiligheidsstaf.

Uit uitspraken van de kant van de brandweer blijkt dat er wel degelijk behoefte is aan samenwerking. Zeker op het gebied van informatie-uitwisseling, waarbij de bedrijfshulpverlener de spin in het web is tussen (de belangen van) het bedrijf en de externe hulpdiensten. De bedrijfshulpverlening is de startmotor van de hulpverlening en het aanknopingspunt voor de externe hulpdiensten.
Afhankelijk van de situatie en de behoefte, zal de samenwerking ook op andere terreinen plaatsvinden. Deze samenwerking kan variëren van eenvoudige taken als gidsen, openen van deuren en afsluiten nutsvoorzieningen tot een geïntegreerde inzet met de brandweer. Een goede informatie-uitwisseling is de basis voor deze samenwerking. ■